

Shannon gegn Lettlandi

Dómur frá 24. nóvember 2009

Mál nr. 32214/03

5. gr. Réttur til frelsis og mannhelgi

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

8. gr. Friðhelgi einkalífs

Skilyrði gæsluvarðhalds. Tafir á meðferð máls um lögmeiti frelsissviptingar.

1. Málsatvik

Kærandi, Lindsey Hughes Shannon, er bandarískur ríkisborgari og fæddur árið 1955. Hann er búsettur í Bandaríkjunum. Hann var handtekinn í borginni Olaine í Lettlandi 1. október 2002. Ástæða handtökunnar var sú að hann var grunaður um að hafa misnotað börn kynferðislega þegar hann dvaldi síðast í landinu. Fyrir lágu yfirlýsingar fjögurra meintra fórnarlamba kæranda og vitnisburður ónefnds vitnis. Kærandi var ákærður fyrir brotin 31. október 2002.

Gæsluvarðhald kæranda var fjórum sinnum framlengt með dómsúrskurði. Í fyrsta lagi var talinn vera rökstuddur grunur um sekt kæranda. Í öðru lagi var talið að glæpur sá sem kærandi var sakaður um væri alvarlegur. Í þriðja lagi var vísað til þess að kærandi væri ekki varanlega búsettur í landinu. Í fjórða lagi var talin hætta á að kærandi flýði úr landi eða truflaði rannsókn málsins. Í júní 2003 bætti saksóknari við fyrri ákæru meintum brotum sem kærandi átti að hafa framið í öðrum ferðum sínum til landsins. Fyrri ákæruliðum var einnig breytt á þá leið að kærandi var sakaður um að hafa nauðgað börnum með ofbeldisfullum hætti og fengið þau til þátttöku í vændi og framleiðslu klámefnis. Kærandi var sakfelldur og dæmdur í fjögurra ára fangelsi í janúar 2004 fyrir framangreindar sakir. Hann var þó sýknaður af ákæru um að hafa framleitt barnaklám.

Kærandi fékk reynslulausn 10. júlí 2006 eftir að hafa afplánað þrjá fjórðu hluta dómsins. Honum var vísað úr landi þremur dögum síðar.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að ólöglegt og óréttlætanlegt hefði verið að úrskurða hann í gæsluvarðhald og þar með hefði verið brotið gegn 1. mgr. 5. gr. sáttmálans. Kærandi hélt því einnig fram að málsmeðferð lettneskra dómstóla hefði brotið gegn 4. mgr. 5. gr. sáttmálans. Vísaði hann til þess gæsluvarðhaldsúrskurðirnir hefðu verið reistir á almennum sjónarmiðum. Niðurstöður þeirra hefðu ekki verið rökstuddar heldur hefðu skilyrði gæsluvarðhalds samkvæmt lögum verið rakin þar án þess að fjallað væri um það hvernig þau ættu við í tilviki hans. Kærandi benti einnig á að málsmeðferð hefði dregist úr hófi og því hefði verið brotið gegn 6. gr. sáttmálans. Ennfremur byggði kærandi á að 8. gr. sáttmálans hefði verið brotin með tvenns konar hætti. Annars vegar hefðu lettneskir dómstólar litið framhjá heilsufari hans þegar ákveðið var að framlengja gæsluvarðhald yfir honum. Vísaði kærandi til þess að hann hefði verið í meðferð við geðrænum vandamálum í Bandaríkjunum og að hann hefði umsjá með fötluðum bróður sínum þar.

Niðurstaða

Um 1. mgr. 5. gr.: Dómstóllinn taldi að jafnvel þótt kærandi hefði sýnt fram á að ekki væri hætta á að hann flýði úr landi þá hefði legið fyrir rökstuddur grunur um að hann hefði framið tiltekin afbrot. Sá grunur hefði fengið frekari staðfestingu meðan á gæsluvarðhaldinu stóð. Af þessum sökum hefði verið réttlætanlegt að halda honum í gæsluvarðhaldi fram að því að dómur féll í máli hans. Ekki var því fallist á að brotið hefði verið gegn 1. mgr. 5. gr. sáttmálans.

Um 4. mgr. 5. gr.: Dómstóllinn vísaði til fyrri áfellsidóma sinna í málum gegn lettneska ríkinu þess efnis að lettneskir dómstólar hefðu notað fyrirfram gerða dómsúrskurði til að úrskurða kærendur í gæsluvarðhald. Í þessu tiltekna máli benti dómstóllinn á að vinnulagi hefði verið breytt en þess í stað væri notast við staðlað orðalag úr lögum án þess að gerð væri grein fyrir því hvernig skilyrðum laga væri fullnægt í viðkomandi tilviki. Dómstóllinn benti á að þrátt fyrir að þetta gæti verið vafasamt með

vísan til 4. mgr. 5. gr. sáttmálans þá hefðu umræddir úrskurðir m.a. stuðst við að kærandi væri ekki búsettur í Lettlandi og að sú staðreynd ein og sér hefði nægt til að réttlæta gæsluvarðhald yfir kæranda án frekari rökstuðnings. Dómstóllinn taldi að meðferð málsins hefði dregist úr hófi í tilviki tveggja gæsluvarðhaldsúrskurða. Annars vegar hefði það tekið áfrýjunardómstól 89 daga að fjalla um gæsluvarðhaldsúrskurð yfir kæranda. Hins vegar hefðu engar skýringar verið gefnar fyrir því að það hefði tekið áfrýjunardómstól einn mánuð og átta daga að fjalla um annan gæsluvarðhaldsúrskurð. Dómstóllinn taldi að áfellsdómur um brot á réttindum kæranda að þessu leyti fæli í sér nægjanlegur bætur til hans.

Um 6. gr.: Dómstóllinn taldi að ekki hefði verið brotið gegn 6. gr. sáttmálans þótt meðferð málsins hefði í heild tekið u.þ.b. tvö ár og þrjá mánuði.

Um 8. gr.: Dómstóllinn vísaði frá þeim hluta kærunnar sem laut að 8. gr. með vísan til þess að kvartanirnar hefðu ýmist verið teknar til skoðunar vegna meintra brota á 5. gr. eða ekki hefði verið látið á þær reyna fyrir lettneskum dómstólum.